

ห้องสมุดประวัติศาสตร์ทหารและอาคารภูมิทรรศน์ 1 อนุสรณ์สถานแห่งชาติ

บทความพิเศษ

เหมันต สีหศักดิ์กพงษ์ สุนทร

Heymunta Sihakakpong Sundara

กองประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร กองบัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี 12130

Military History and Museum Division, National Defence Studies Institute Headquarters,

Khu Khot, Lam Luk Ka, Pathum Thani, Thailand 12130

E-mail: sihasak195@gmail.com



ภายในสถาปัตยกรรมคล้ายป้อมค่ายทหารโบราณสูงเด่นเป็นสง่าสุดปลายสามเหลี่ยมดอนเมืองจุดบรรจบระหว่างถนนพหลโยธินและถนนวิภาวดีรังสิต ผ่านกาลเวลา เกือบ 4 ทศวรรษ ผ่านยุคสมัยตั้งแต่ทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อ พ.ศ.2526 จนถึงทรงประกอบพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2537 ในพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่พระราชทานต่อสถานที่แห่งนี้ “อนุสรณ์สถานแห่งชาติ” นามพระราชทานที่ยังสถิตเสถียรให้สถานที่แห่งนี้ยังสถาพรเป็นสถานที่สำคัญของดวงวิญญาณเหล่านักรบผู้กล้าของชาติไทย ตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน โดยการขุดค้นชั้นดินร่วมสมัยสมรภูมิสำคัญ รวม 10 แห่ง พร้อมจารีกรายนามนักรบผู้กล้าหาญลงบนแผ่นหินอ่อนตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 จนถึงเหตุการณ์ไม่สงบชายแดนใต้ ประดิษฐานไว้รอบระเบียงกำแพงแก้ว ชั้น ๒ ของอาคารประธาน



วัตถุประสงค์เมื่อแรกสร้างเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องประเทศชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ชาติ ประวัติศาสตร์ทหาร ประวัติวิกรรรมและเหตุการณ์รบครั้งสำคัญต่าง ๆ ของไทย และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไปทุกเพศทุกวัย ที่ผ่านมาเชื่อว่าอนุสรณ์สถานแห่งชาติได้กลายเป็นสถานที่แห่งความทรงจำของใครหลายคน

ณ เวลานั้นอนุสรณ์สถานแห่งชาติได้เปิดให้บริการในรูปแบบใหม่ ภายใต้แนวคิดหลัก “...คนไทยทุกคนมีเลือดทหาร” ที่มาจากความบางตอนในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2509 ว่า “...อิสรภาพ ความมั่นคง ตลอดจนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศของเรา ขึ้นอยู่กับกิจการทหารเป็นสำคัญตลอดมาทุกยุคทุกสมัย เพราะเมืองไทยของเรานี้เป็นเมืองทหาร คนไทยทุกคนมีเลือดทหาร เป็นนักต่อสู้ รู้รักห่วงแหน ความเป็นไทยยิ่งด้วยชีวิต...” โดยมีอาคารทั้งสิ้น 4 อาคาร ได้แก่ อาคารประกอบพิธี อาคารภาพปริทัศน์ อาคารภูมินิทรรศน์ 1 และอาคารต้อนรับที่ได้สร้างเพิ่มขึ้นใหม่ มีการปรับปรุง “ห้องสมุดประวัติศาสตร์ทหาร” โฉมใหม่ให้มีความทันสมัยและน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยมีหนังสือด้านประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ ให้บริการกว่า 2,000 เล่ม และมีจุดบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นหนังสือเก่าและเอกสารโบราณที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การทหารไทยมากกว่า 500 เล่ม เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์



ที่เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่ เวลา 08.30-15.30 น. ยกเว้น วันพุธ เช่นเดียวกับการเปิดให้เข้าชมสิ่งจัดแสดงในอนุสรณ์สถานแห่งชาติ มีการใช้ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือในระบบทศนิยมดิวอี้ (Dewey Decimal Classification: D.C.) มีบริการสืบค้น-ยืมหนังสือ แก่ข้าราชการและบุคคลภายนอก และมีเอกสารโบราณอันทรงคุณค่าให้บริการ โดยได้นำระบบการสืบค้นหรือระบบงานโปรแกรมห้องสมุด (Military Library: Mil-lib) ซึ่งพัฒนาโดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทหาร กรมการสื่อสารทหาร บุคคลทั่วไปสามารถสืบค้นรายชื่อหนังสือภายในห้องสมุดฯ ที่ลงโปรแกรม Mil-lib โดยผ่านเว็บไซต์ห้องสมุดประวัติศาสตร์ทหารอนุสรณ์สถานแห่งชาติ www3.rtarf.mi.th/ml_mhmd_rtarf/ อีกทั้ง มีบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารโบราณ และหนังสือหายากอีกด้วย

ภายในอาคารต้อนรับยังมีร้านขายของที่ระลึก ให้ผู้ที่สนใจเลือกซื้อเป็นที่ระลึกเป็นของฝาก และร้านกาแฟ Memorial café เปิดให้บริการแก่ผู้เข้าชมได้นั่งพัก หรือนั่งอ่านหนังสือจากห้องสมุดได้อีกด้วย

ภายในอาคารภูมินิทรรศน์ 1 (อาคารประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหารเดิม) ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาและการจัดแสดงรูปแบบใหม่ ที่มีการบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ทั้งชาติไทยและสากล ผ่านเทคโนโลยีล้ำสมัยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ไปด้วยกัน มีการจัดแสดงจำลองเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กว่า 23 ห้อง ตั้งแต่สมัยสุโขทัยไปจนถึงวีรกรรมรบครั้งสำคัญของไทยในปัจจุบัน

โดยจุดเริ่มต้นของการเข้าเยี่ยมชมเริ่มตั้งแต่จุดลงทะเบียนที่จะเชิญชวนให้ผู้เข้าชมลงชื่อและดาวินโหลดแอปพลิเคชัน “Thai National Memorial” เพื่อใช้ร่วมกิจกรรมภายในนิทรรศการห้องต่าง ๆ โดยจะมีผู้นำชมให้คำแนะนำในการเยี่ยมชมด้วยทุกครั้งไม่ว่าท่านจะมากันเดี่ยวหรือมาเป็นหมู่คณะ เมื่อลงทะเบียนแล้ว จะเริ่มนิทรรศการห้องแรกที่ชั้น 4 ที่มีจำนวนนิทรรศการจำนวน 5 ห้อง โดยเริ่มตั้งแต่



1. ห้องก่อนจะมี กู กับ มิง
2. ห้องสร้างลายสือไทยให้คือไทย ที่มีการใช้ลูกเล่นร่วมกับแอปพลิเคชัน Thai National Memorial เพื่อให้ผู้เข้าเยี่ยมชมได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในห้องว่า ถ้าเกิดในสมัยสุโขทัยเราจะแต่งกายอย่างไรและอดีตชาติเกิดเป็นอะไร
3. ห้องโลกยุคไหน ไทยยุคนั้น 1
4. ห้องวีรสตรี
5. ห้องโลกยุคไหน ไทยยุคนั้น 2 โดยชั้น 4 นี้ จะเริ่มตั้งแต่ช่วงสุโขทัยจนถึงช่วงเสียกรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ.2112



ชั้นที่ 3 จะเริ่มตั้งแต่ห้องหทัยดีย์น ทวงคืนเอกราช ห้องศึกษายุทธหัตถิ ศักดิ์ศรีแผ่นดิน ที่มีการใช้เทคโนโลยีเครื่องเล่นเกม VR โดยในเกมจะมีการจำลองสถานการณ์ครั้งศึกษายุทธหัตถิโดยผู้เล่นจะได้สวมบทบาทเป็นจาดูรงค์บาท เพื่อต่อสู้กับข้าศึก ห้องโลกยุคไหน ไทยยุคนั้น 3 และห้องบันทึกเมืองเรือง-โรย เนื้อหาการจัดแสดงนั้นจะเล่าถึงช่วงกอบกู้เอกราชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ช่วงที่อยู่ยารุ่งเรืองจนถึงขีดสุดในช่วงสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชไปจนถึงครั้งเสียกรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ.2310 และวีรกรรมของชาวบ้านบางระจัน

ชั้นที่ 2 เริ่มจากห้องทพหม้อ ทวงเมือง มีการใช้ลูกเล่นแสงสีเสียงและเพลงแร็ปสมัยใหม่ผสมผสานกับเพลงเพื่อชีวิตอย่างเพลงพระเจ้าตาก เพื่อปลูกเร้าความรู้สึกของผู้เยี่ยมชมให้รู้สึกเกิดความฮึกเหิมไปกับเหตุการณ์กอบกู้ชาติของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่ห้องรวมไทยให้เป็นไท ห้องโลกยุคไหน ไทยยุคนั้น 4 และเริ่มต้นเข้าสู่ช่วงรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชกาลที่ 1 ในห้องสงคราม 9 ทพ ลับปัญญา โดยจะมีเกมวางแผนการดำเนินกลยุทธ์จำลองสถานการณ์ช่วงสงคราม 9 ทพบนหน้าจอขนาดยักษ์ให้ผู้เยี่ยมชมได้ร่วมสนุกกันอีกครั้ง ห้องหญิงสามัญชนคนใจเพชร มีการจัดนิทรรศการแบบรายการวิทยุออกเล่าเรื่องราววีรกรรม



ครั้งสำคัญของวีรสตรีไทยทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ในวีรกรรมสงคราม 9 ท้า และท้าวสุนาริ ในวีรกรรมปราบกบฏเจ้าอนุวงศ์ **ห้องนี้รวย** มีจุดเด่นของห้องที่ดวงไฟสีทองระย้าทั้งห้องแสดงออกถึงความร่ำรวยของสยามในสมัยรัชกาลที่ 3 ที่มีการติดต่อค้าขายกับต่างชาติ โดยเฉพาะจีน ได้กำไรเป็นกอบเป็นกำ เงินจำนวนมากที่ได้มาทรงบรรจุไว้ในถุงแดงเก็บเข้าเป็นเงินพระคลังข้างที่ **ห้องนี้ล้ำ** มีเกมให้ร่วมสนุกโดยจะมีตุ๊กตารูปหน้าของผู้เยี่ยมชมเดินเล่นอยู่ริมกำแพงพระบรมมหาราชวัง และกำแพงเขาวิ้ง เหตุการณ์โดยรวมของชั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงรัชกาลที่ 4

ชั้น 1 เริ่มต้นที่ **ห้องโลกยุคไหน ไทยยุคนั้น 5** ที่จะบอกเล่าเรื่องราวสยามในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่สยามเข้าสู่อการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความสัมพันธ์ทางการทูต การเลือกทาส และการพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อให้สยามพัฒนาเท่าเทียมอารยประเทศในห้องพลิกแผ่นดิน เหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 และวิวัฒนาการธงไตรรงค์ใน **ห้องโลกนี้มีไทย** และเหตุการณ์รบที่สำคัญ

ได้แก่ เหตุการณ์กรณีพิพาทอินโดจีน-ฝรั่งเศส ยุวชนทหารเสรีไทยสงครามเวียดนาม สงครามเกาหลี การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ผ่านหมวกใบยักษ์ทั้ง 6 ใบ **ในห้องหัวใจไทยในมาลา** ดินทั้ง 77 จังหวัด ใน **ห้องสงครามดิน ห้องสายเลือดไทยใจคือ ทหาร** ที่จะมีการให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมกับนิทรรศการครั้งสุดท้ายก่อนกลับบ้าน โดยจะมีการฉายภาพผู้เข้าชมที่ถ่ายไว้ตั้งแต่จุดลงทะเบียนบนผนังสีขาวรูปใหญ่ ซึ่งจะตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการจัดแสดงที่ต้องการสื่อให้รู้ว่าคุณคนไทยทุกคนมีเลือดทหาร

อนุสรณ์สถานแห่งชาติ ถือว่าเป็นหนึ่งในพิพิธภัณฑ์ทหารที่มีความล้ำสมัย มีห้องสมุดประวัติศาสตร์ทหาร เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์ที่ตอบสนองการค้นคว้าตำราทางประวัติศาสตร์ได้รอบด้านอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย อยู่ใกล้กรุงเทพ เดินทางสะดวก ที่จอดรถกว้างขวาง พร้อมให้บริการทั้งการมาเยี่ยมชมเป็นคณะหรือการเยี่ยมชมพร้อมครอบครัว หรือส่วนตัว เปิดให้บริการทุกวัน ยกเว้น วันพุธ ตั้งแต่เวลา 08.30-15.30 น.

